

YTTRANDE

2016-11-23

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ds 2016:37

Departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37)

Inledning

Rörelsen #vistårinteut Helsingborg består av professionella och frivilliga som möter ensamkommande unga i sina uppdrag. Jag vill härmed avge ett yttrande när det gäller departementspromemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37).

Jag möter dagligen ensamkommande ungdomar i min vardag, såväl i mitt yrke, då jag jobbar som ämneslärare i grundskolan i Helsingborgs stad, som på min fritid då jag är läxhjälp samt fungerar som viktig vuxen åt ensamkommande.

Alla som jobbar med ungdomar på ett professionellt sätt vet hur olika de kan vara i social, mental och fysisk mognad trots att de är jämnåriga och trots att det finns tillförlitlig dokumentation som svenska myndigheter utfärdat kring deras ålder. Alla som jobbar med ungdomar på ett professionellt sätt vet att tonåringar utvecklas i olika takt även om de går igenom samma utvecklingsfaser men dessa sker i varierande ålder under tonåringens uppväxt. Alla som jobbar med ungdomar från olika kulturer och länder på ett professionellt sätt vet att detta kan speglas i uppfostran, beteende och agerande vilket lätt kan få en ung människa att framstå som äldre än hen egentligen är.

Därför ser jag med största oro på det förfaringssätt som Migrationsverkets tjänstemän och tjänstekvinnor har att verka utifrån i de fall dokumentation inte finns att tillgå, eller som avfärdas, över den ensamkommande ungdomen. Att enbart samtala med en ung ensamkommande tonåring i ett par timmar för att därefter med "säkerhet" påstå sig kunna bedöma exakt ålder på ett "rättssäkert" sätt är bland det mest oprofessionella och rättsosäkra jag varit med om. Så här går det till i dagens Sverige!

Jag känner till flera fall från Helsingborgs stad där asylsökande ungdomars ålder har skrivits upp med ibland upp till 2-3 år från 15-16 år till 18 år och några månader. Anmärkningsvärt är att alla jag känner till hamnar på samma nya ålder! Konsekvenserna är i många fall förödande. Ungdomar förlorar rätt till god man. Ungdomar mister advokathjälp. Ungdomar blir utkastade från sina hem. Ungdomar berövas på den trygghet som skola, klasskamrater och lärare gemensamt har lyckats bygga upp. Ungdomar, varav flera redan är traumatiserade och lider av PTS, posttraumatisk stress, mår fruktansvärt dåligt. Ungdomar lider av sömnproblem, självskadebeteende och ångest. Ungdomar försöker att ta sitt liv. Allt på grund av att de fruktar för sitt liv om de skulle bli deporterade till sitt hemland. För många av dem innebär det högst sannolikt döden.

Situationen är med andra ord desperat och mycket ångestfylld, något som vi som möter dessa ungdomar i vår vardag och på våra jobb måste förhålla oss till. Att undervisa om demokrati, alla människors lika värde, FN:s barnkonvention, mänskliga rättigheter och så vidare blir bara tomma ord med er politik. Hur ska jag, som i grund och botten är stadstjänsteman och jobbar på uppdrag av er politiker, kunna utföra mitt uppdrag?

Sammanfattning

Förslaget rymmer en del positiva skrivningar, till exempel att åldersbedömning blir möjlig att överklaga separat och att barn, även om de saknar identitetshandlingar, kan ses som barn (7.1, s. 35).

Vi är däremot djupt oroliga över och kritiska över följande:

Migrationsverket kan ta beslut om ålder för personer som i registreringssamtalet uppger att de är ensamkommande unga men som enligt tjänstemän på Migrationsverket ses som *uppenbart* äldre än 18 år. Dessa personers ålder räknas inte som ändrad och beslutet kan därmed inte överklagas. Vi anser att det finns risk för godtyckliga bedömningar. Förfaringssättet ger ett stort mått av rättsosäkerhet genom att

- Det till stora delar bygger på föreställningar att det går att se på en person hur gammal den är alternativt att det finns genetiska särdrag som kännetecknar den sökandes härkomst i kombination med kulturellt betingade drag. Vår erfarenhet är att det kan råda mycket delade meningar om vad som är "uppenbart".
- De barn som uppfattas som uppenbart äldre än vad de egentligen är inte kommer att inkluderas i barnrättsperspektivet och därmed kommer att förnekas de rättigheter som alla andra barn har. De riskerar då att bli utnyttjade på olika sätt (se till exempel paragraf 32-36 och 38 i barnkonventionen), både i Sverige och vid eventuell utvisning. Detta är något som skrivningarna är till för att hindra men som istället motverkar sitt eget syfte.
- Barn som uppfattas som uppenbart äldre än 18 år inte kommer att kunna överklaga beslutet separat. Det innebär att ett allt för stort ansvar läggs på den enskilda tjänstemannen att fatta rätt beslut vid tillfället, ett beslut som kan innebära fara för barnets liv. Även för tjänstemännen är överklagande en extra säkerhet.
- Tidiga åldersbedömningar utan utredning kan ge utrymme för systematiska åldersuppskrivningar av minderåriga barn till vuxna vid registreringen - kanske för att spara tid och pengar. I praktiken skulle det kunna innebära att vissa barn ställs utanför det mottagande och asylbedömning som barn har rätt till.

Baserat på de skäl vi angivit ovan motsätter vi oss skarpt de här skrivningarna i lagändringarna eftersom vi menar att rättsosäkerheten ökar kraftigt för ensamkommande unga asylsökande som är barn men som enligt Migrationsverket uppenbart är äldre än 18 år.

För rörelsen #vistårinteut:s räkning har vi som talespersoner sammanfattat de synpunkter som lyfts i dialog med sympatisörer och medlemmar.

Vänligen,

#vistårinteut Helsingborg

Genom Annika Nilsson, ämneslärare grund- och gymnasieskolan.